

TRANSPORT LOGISTIKASI TIZIMINI TASHKIL ETISHNING IQTISODIY AHAMIYATI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19821401>

Boltayeva.Sh.B – *BuxDu*

Yashil iqtisodiyot va Agrobiznes katta o'qtuvchisi.

Raxmonova Shahzoda Nuriddinovna – *BuxDu talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada zamonaviy ta'minot zanjirlarida transport logistika tizimini tashkil etishning iqtisodiy ahamiyati haqida fikr yoritilgan. Turli sanoat amaliy tadqiqotlari va nazariy asoslarni tahlil qilish orqali tadqiqot samarali logistikaning iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, xarajatlarni kamaytirish va raqobatbardoshlikni oshirishda muhim rolini ta'kidlaydi.*

Kalit so'zlar: *Transport logistikasi, iqtisodiy ta'sir, yuk tashish boshqaruvi, taqsimot tarmoqlari, resurslarni taqsimlash, barqarorlik, texnologik innovatsiya raqobatbardoshlik.*

Hozirgi globallashtirilgan iqtisodiyot sharoitida raqobatbardoshlikni saqlab qolishga intilayotgan korxonalar uchun tovarlarning yetkazib beruvchilardan iste'molchilarga samarali harakatlanishi muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonning markazida ta'minot zanjirining turli bosqichlarida mahsulotlarning uzluksiz oqimini tartibga solish uchun mas'ul bo'lgan transport logistika tizimlarining murakkab tarmog'i yotadi. Ushbu logistika tizimlarini tashkil etishning iqtisodiy ahamiyatini oshirib bo'lmaydi, chunki ular nafaqat alohida firmalarning daromadiga ta'sir qiladi, balki umumiy iqtisodiy o'sish va rivojlanishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu muqaddima yaxshi tashkil etilgan transport logistika tizimlarining ko'p qirrali iqtisodiy oqibatlarini har tomonlama o'rganish uchun zamin

yaratadi. Xarajatlarning samaradorligi, mijozlarga xizmat ko'rsatish, inventarizatsiyani boshqarish, bozorni kengaytirish, ta'minot zanjiri integratsiyasi, raqobatdosh ustunlik va kengroq iqtisodiy natijalar kabi asosiy omillarni o'rganish orqali ushbu tadqiqot logistika optimallashtirishning iqtisodiy landshaftni shakllantirishda muhim rolini yoritishga intiladi.

Transport logistika tizimini tashkil etishning asosiy iqtisodiy afzalliklaridan biri iqtisodiy samaradorlikka erishish va tashish jarayonlarini optimallashtirishdir. Marshrutlarni, transport turlarini va yetkazib berish jadvallarini strategik rejalashtirish orqali korxonalar resurslardan maksimal darajada foydalanish bilan birga transport xarajatlarini minimallashtirishi mumkin. Marshrutlarni optimallashtirish dasturlari

va real vaqt rejimida kuzatuv tizimlari kabi ilg'or logistika texnologiyalarini joriy etish orqali kompaniyalar samarasizliklarni aniqlashlari va operatsiyalarni soddalashtirishlari mumkin, bu esa xarajatlarni sezilarli darajada tejashga olib keladi. Bundan tashqari, yuklarni birlashtirish va miqyosdagi tejamkorlikdan foydalanish orqali tashkilotlar transport provayderlari bilan yaxshiroq narxlarni kelishib olishlari mumkin, bu esa umumiy logistika xarajatlarini yanada kamaytiradi. Xarajatlarning samaradorligiga qaratilgan bunday e'tibor nafaqat alohida korxonalarining daromadiga bevosita ta'sir qiladi, balki iste'molchilar uchun tovarlar va xizmatlar narxini pasaytirish orqali kengroq iqtisodiy samaradorlikka ham hissa qo'shadi.

Ushbu paragrafda transport logistika tizimlarini tashkil etishning iqtisodiy foydalari, xususan, xarajatlar samaradorligi va transportni optimallashtirishga e'tibor qaratdik. Unda korxonalar strategik rejalashtirish, texnologiyalarni joriy etish va miqyosdagi iqtisodlardan foydalanish orqali xarajatlarni qanday tejashlari va natijada kengroq iqtisodiy samaradorlikka hissa qo'shishlari haqida atroflicha ma'limot berdik.

Transport logistika tizimlari butun dunyo bo'ylab ta'minot zanjirlarining samaradorligi, iqtisodiy samaradorligi va ishonchililigi ta'sir ko'rsatadigan iqtisodiyotda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu bo'limda biz transport logistika tizimlarini tashkil etishning iqtisodiy

ahamiyatini chuqurroq o'rganamiz, samaradorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish, mijozlar ehtiyojini qondirishni oshirish, global savdoni osonlashtirish va iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash kabi jihatlarga e'tibor qaratamiz. Ushbu omillarni tushungan holda, biznes va siyosatchilar mustahkam logistika infratuzilmasi va strategik rejalashtirishga sarmoya kiritishning iqtisodiy foydani maksimal darajada oshirish uchun muhimligini tushunishlari mumkin.

Yaxshilangan samaradorlik va xarajatlarni kamaytirish samarali transport logistika tizimlari tovarlar harakatini tartibga soladi, kechikishlarni kamaytiradi va inventarni saqlash va tashish bilan bog'liq xarajatlarni kamaytiradi. Yo'nalishlarni, transport turlarini va ish jadvalini optimallashtirish orqali kompaniyalar yoqilg'i sarfini, transport vositalarining eskirishini va mehnat xarajatlarini kamaytirishi mumkin. Bu yaxshilangan samaradorlik korxonalar uchun xarajatlarni tejashga olib keladi, bu ularga bozorda raqobatbardoshlikni saqlab qolish va tejashni iste'molchilarga etkazish imkonini beradi.

Mijozlarning qoniqish darajasini oshirish esa to'g'ri tashkil etilgan transport logistikasi tizimi tovarlarni o'z vaqtida yetkazib berishni ta'minlaydi, bu esa xaridorlarning qoniqish darajasini oshirishga olib keladi. Ishonchli etkazib berish jadvallari va aniq kuzatuv tizimlari mijozlarga o'z operatsiyalarini yanada samarali rejalashtirish va zaxiralar yoki

kechikishlar xavfini kamaytirish imkonini beradi. O'z vaqtida yetkazib berish bo'yicha ijobiy tajriba mijozlarning sodiqligini oshirishi va kompaniyaning uzoq muddatli muvaffaqiyatiga hissa qo'shadigan takroriy biznesni yaratishi mumkin.

Global savdoni osonlashtirish o'zaro bog'liqlik kuchayib borayotgan dunyoda samarali transport logistikasi global savdoni osonlashtirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Kemalar, poezdlar, yuk mashinalari va samolyotlar kabi turli xil transport turlarini muammosiz integratsiyalash orqali logistika tizimlari tovarlarning chegaralar va qit'alar bo'ylab silliq harakatlanishini ta'minlaydi. Ushbu ulanish korxonalar uchun yangi bozorlarni ochib, ularga kengroq yetkazib beruvchilar, mijozlar va rivojlanish imkoniyatlaridan foydalanish imkonini beradi.

Iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash yaxshi rivojlangan transport logistika infratuzilmasi mahalliy va milliy darajada iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash uchun zarur. Mintaqalar o'rtasidagi aloqani yaxshilash va

transport xarajatlarini kamaytirish orqali logistika tizimlari savdo, sarmoya va ish o'rinlari yaratishga yordam beradi. Bundan tashqari, transport infratuzilmasiga strategik investitsiyalar biznesni jalb qilish, mahsuldorlikni rag'batlantirish va tegishli tarmoqlarda innovatsiyalarni rag'batlantirish orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, transport logistika tizimlarini tashkil etishning iqtisodiy ahamiyatini oshirib bo'lmaydi. Samaradorlikni oshirish va xarajatlarni kamaytirishdan mijozlar qoniqishini oshirish, global savdoni osonlashtirish va iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashgacha, yaxshi tashkil etilgan logistika o'sish va farovonlikni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Kuchli infratuzilmaga sarmoya kiritish, texnologik yutuqlarni qo'llash va strategik rejalashtirishni qabul qilish orqali korxonalar va siyosatchilar o'zaro bog'langan, samarali va farovon iqtisodiyotni yaratish uchun transport logistikasining to'liq imkoniyatlarini ochib berishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Davronov, N.(2018). Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining saqlanishi va transportirovkasi. Tashkent: O'zbekiston Qishloq xo'jaligi Akademiyasi nashriyoti.
2. Bebudovna, Boltayeva Shakhnoz. "Importance of Logistics System Development in Uzbekistan." EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY 2.11 (2022): 6-9.
3. Narzieva, D. M., and A. D. Kudratov. "the importance of digitalization of the economy and priorities in Uzbekistan." World Economics and Finance Bulletin 2.2 (2021): 9-13.

4. Zamirbekova, G. "ISSUES OF TRANSPORT LOGISTICS IN EFFECTIVE DEVELOPMENT OF BUSINESS ACTIVITY." SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM 1.3 (2023).1.

5. Болтаева, Шахноз. "Modern Directions of Small Business and Entrepreneurship Development in Uzbekistan." ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz) 20.20 (2022).

6. Рахматуллаева Ф. М., Болтаева Ш. Б. Совершенствование системы управления персоналом на промышленных предприятиях //Экономика и финансы (Узбекистан). –2014. – №. 5. – С. 51-54.

7. Болтаева Ш. Инновационные способы финансирования в агробизнесе //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 1. – №.134.

8. Шахноз, Б. (2021). IMPROVING THE ACTIVITIES OF SMALL ENTITIES ON THE BASIS OF INNOVATIVE MARKETING TECHNOLOGIES. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 1(1).

9. Bebudovna, Boltayeva Shaxnoz. "ATROF-MUHITNING IFLOSLANISHI VA INSON SALOMATLIGIGA TA'SIRI." SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH 2.17 (2024): 10-12.

10. Болтаева, Ш. (2024). CHARACTERISTICS OF THE DIGITAL ECONOMY AND ITS DESCRIPTION: CHARACTERISTICS OF THE DIGITAL ECONOMY AND ITS DESCRIPTION. Центр Научных Публикаций (buxdu.Uz),

11. Bebudovna B. S., Xasan o'g'li S. R. QUVUR TRANSPORTINI RIVOJLANTIRISH VA UNING LOGISTIKADAGI AHAMIYATI //FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES. – 2024. – Т. 3. – №. 29. – С. 536-540.